



**Tematska jedinica 2:**

**Preduzetnička praksa  
— Modeliranje KKI  
preduzeća**

**Tema 2.6.**

**Finansiranje.  
Mogućnosti i rizici**

Author(s):

**Tzvetalina Genova, Elena  
Kostadinova**

Institucija(e):

**Varna Univerzitet za  
Menadžment, Bugarska**



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava stavove samo autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj. Broj projekta: 2020-1-BG01-KA203-07919.

Ovaj materijal je deo sadržaja nastavnog plana i programa „Menadžment i preduzetništvo u kulturnim i kreativnim industrijama“. Sastavljen je u okviru Erasmus+ strateškog partnerstva „FENICE - Jačanje preduzetništva i inovacija u kulturnim i kreativnim industrijama kroz interdisciplinarno obrazovanje“.

Sadržaj:

## **Program FENICE**

### **Tematska jedinica 1: Menadžment i preduzetništvo u KKI**

Tema 1.1. Razumevanje KKI. Međusektorska saradnja.

Tema 1.2. Kreativnost i inovativnost. Odgovornost i etičko ponašanje

Tema 1.3. Kulturne politike i institucije. Intelektualna svojina

**Tema 1.4. Preduzetnički način razmišljanja i procesi.**

### **Tematska jedinica 2: Preduzetnička praksa - Modeliranje KKI preduzeća**

Tema 2.1. Dizajniranje poslovanja za KKI: priprema biznis plana i pitching

Tema 2.2. Proizvod ili usluge sa ekonomske tačke gledišta. Ekonomska vrednost. Proizvod i usluge u umetnosti. Kulturna vrednost.

Tema 2.3. Tržište, konkurencija, potrošnja i brendiranje u KKI

Tema 2.4. Poslovni modeli, sistemi, partnerstva

Tema 2.5. Menadžment: upravljanje timom i promenama u KKI

Tema 2.6. Finansiranje. Mogućnosti i rizici

Više informacija možete pronaći na: <http://www.fenice-project.eu>

Deklaracija o autorskim pravima:



Delo je licencirano pod međunarodnom licencom Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0. Imate pravo da:

- delite — kopirajte i redistribuirajte materijal u bilo kom mediju ili formatu
- prilagođavate — menjate, modifikujete i nadograđujete materijal

pod sledećim uslovima dozvoljeno je:

- Atribucija - morate spomenuti, linkovati materijal za licencu i navesti da li su izvršene izmene. To možete učiniti na bilo koji razuman način, a da ne sugerišete da vas davalac licence podržava ili da podržava vaš način upotrebe ovog materijala.
- Upotreba u nekomercijalne svrhe — materijal se ne može koristiti u komercijalne svrhe.
- Deljenje sličnog materijala (ShareAlike) — ako menjate, modifikujete ili nadograđujete materijal, morate da prikazete svoj doprinos pod istom licencom kao i original.

# Studija slučaja

---



## Recycle Art Academy (Natalia Nikolova, Natalinko)

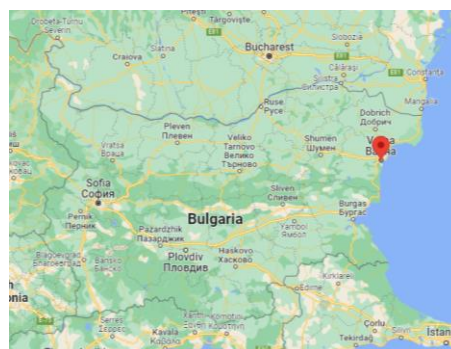
<https://recycleartacademy.bg/>

<https://www.facebook.com/recycleartacademy/>

🇧🇬 **Zemlja/Region:** Varna, Bugarska

🇧🇬 **KKI oblast:** Interior design

🇧🇬 **Opis**



Natalia Nikolova (Natalinko) je samostalna umetnica i diplomirana nastavnica likovne umetnosti. Od 2012. godine aktivno se bavi kreativnim aktivnostima koje uključuju decu i mlade. Tako je otkrila pravac u kome želi da se razvija kao umetnica – umetnost od recikliranog materijala (recycle art). 2020. godine registrovala je preduzeće za ponudu na tržištu ukrasa, nameštaja i tekstila od otpadnog materijala i za organizovanje kreativnih radionica za decu i odrasle za reciklažu umetnosti.

Natalijina želja da podrži ekološku svest šire javnosti ju je navela da osnuje i fondaciju pod nazivom „Recycle Art Academi” koja pored kreativnih eko-radionica i eko-tim zgrada, razrađuje unutrašnje dekoracije za lične praznike i događaje koji pokazuju mogućnost ponovne upotrebe. karakteristike mnogih svakodnevnih predmeta za domaćinstvo, i učestvuje u različitim projektima za promovisanje dodatne vrednosti umetnosti kao pokretača svesti i smanjenja negativnog uticaja ljudi na životnu sredinu. Neke od aktivnosti fondacije prevazilaze umetnost i dizajn jer tim redovno učestvuje na sajmovima razmene odeće i knjiga, čišćenju javnih površina i pošumljavanju.

### **Marketinški pristup**

Ključne reči u misiji „Recycle Art Academi” su umetnost i priroda. Moto je „Sačuvaj planetu/Nova umetnička generacija“. Tako fondacija zauzima veoma specifičnu nišu na lokalnom tržištu u gradu Varni i to čini njen zaštitni znak prepoznatljivim i jedinstvenim.

Proizvodi „Recycle Art Academi“ distribuiraju se on-line – preko dobro dizajnirane veb stranice i Fejsbuk grupe sa više od 2300 pratilaca. Sajt ima onlajn prodavnicu koja nudi unutrašnje dekoracije, suvenire, umetnička dela bugarskih umetnika kao i izradu proizvoda na osnovu ideja kupaca. Organizacija aktivnosti obuke se takođe može rezervisati on-line.

Međutim, fondacija ne reklamira samo dizajnerske proizvode, razrađene od recikliranih materijala, već poziva na volontiranje, podršku različitim ciljevima i puko partnerstvo istomišljenika. Umrežavanje i rad sa „prijateljima“ bili su veoma važni za promociju fondacije.

Pored toga, akademiju je podržalo i Ministarstvo kulture Republike Bugarske, što je doprinelo kredibilitetu organizacije. Ipak, Akademija ima fizički prostor koji istovremeno funkcioniše kao atelje i prostor za obuku.

### **Finansijska situacija (načini finansiranja, održivost poslovnog modela)**

“Recycle Art Academy” je osnovana uz pomoć sopstvenih sredstava Natalije Nikolove uz podršku prijatelja. Prvo su ponudili kreativne radionice za decu. Nakon toga, Natalija je počela da posvećuje više vremena sopstvenom dizajnu sa otpadom i recikliranim predmetima i materijalima. Mali projekat za mlade je realizovan uz podršku Direkcije „Omladinske aktivnosti” opštine Varna. U kasnijoj fazi, grant iz Nacionalnog fonda za kulturu sa Ministarstvom kulture Bugarske korišćen je za razradu kanala za on-lajn diseminaciju.

Natalija pokušava da kombinuje zaradu od poslovnih aktivnosti sa javnom podrškom zasnovanom na projektima kako bi održala svoj kreativni poduhvat.

### **Ključni faktori uspeha I izazovi**

Glavni faktori uspeha su jedinstvenost „Recycle Art Academy“ za urbano područje Varne i visoka društvena vrednost fokusa fondacije. Varna je treći grad po veličini i razvijenosti u Bugarskoj koji ima mlado i dobro obrazovano stanovništvo srednje klase koje je osetljivo na ekološka i socijalna pitanja. Bogat kulturni život i ciljana podrška opština za mnoge različite kulturne projekte takođe su doprineli kao pokretač razvoja pre 2020. godine (Varna je bila grad kandidat za evropsku prestonicu kulture). Zanimljiv obrazovni pristup prepoznaju mnoge škole i organizatori obuke. Istovremeno, dizajnerski proizvodi Akademije imaju visoku umetničku vrednost i traženi su na tržištu.

Ipak, tržište KKI u Varni nije dovoljno veliko da bi obezbedilo neprekidnu dugoročnu finansijsku održivost. Mere zaključavanja su mnogo pogodile fondaciju jer ne mogu da održavaju svoje kreativne radionice on-line. U isto vreme, kupovne navike ljudi su se promenile tokom pandemije i mnogi ljudi su prestali da ulažu u stvari životnog stila. Javna sredstva su preusmerena i na druge prioritete.

## ***Planovi za razvoj u budućnosti***

Razvojni planovi se odnose na proširenje obima i broja projekata na kojima Akademija radi u cilju što boljeg uticaja svog mota i poruke.